

SVOBODNA SLOVENIJA

VICTOR MARTINEZ 50
Buenos Aires

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual N° 260254

“ESLOVENIA LIBRE”

GLASILO SLOVENCEV V JUŽNI AMERIKI

CORREO
ARGENTINO
(Procedencia)

FRANQUEO A PAGAR

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Año (Leto) VII.

Buenos Aires, 17. junija (junio) 1949.

No. (Štev.) 24.

HEMOS RECORDADO DE ELLOS...

La colectividad anticomunista eslovena de Buenos Aires, representada por la Sociedad Eslovena conmemoró el día 12 de junio de todas las víctimas de la segunda guerra mundial, masacrados por los tres ocupadores de Eslovenia. Los horrores más grandes han sido perpetrados por los comunistas que encendieron la fratricida revolución.

Por la mañana se celebró entre gran fervor religioso en sufragio de ellos la misa en todos los centros de culto, notable especialmente en la capilla de Belgrano, repleta de bote en bote.

Por la tarde a las 17 horas se llevó en gran salón de actos de San José, para evocar el recuerdo de aquellos: que han sacrificado su vida en las batallas habidas en el suelo esloveno, asesinados en el umbral de sus casas, torturados en los lejanos bosques, ultimados en los masacres colectivos, matados como rehenes, tirados en las fosas comunes sin cruz ni luz; de las víctimas de los horrorosos campos de concentración de Dachau, Buchenwald, Rawensbruck, Mathausen, Gonars, Renicci, Monigo, Chiesa Nueva, en Rab; de aquellos que cayeron en las regiones lejanas, que

hallaron la muerte en las acciones aéreas.

Jamás se agotarán las lágrimas que lloraran a las víctimas de Turjak, Grčarice, Jelendol y a los 12.000 jóvenes eslovenos, flor de la nación, integrantes de los batallones patrios, legionarios y guerrilleros, triunfadores contra el comunismo, pero luego traicionados por el aliado occidental y entregados al enemigo mortal para las horribles torturas y matanzas.

Y la cosecha de horror no se terminó todavía. El comunismo sigue haciendo estragos y abriendo cada vez nuevas fuentes de lágrimas.

A todos ellos fué dedicada **“La hora de duelo”**. La abrió el presidente de la Sociedad con el discurso recordatorio; luego las recitaciones y cantos evocaron el inmenso dolor de los sobrevivientes que esperan confiando en Dios; culminó el acto en la representación del magnífico oratorio **“El funeral en sufragio de los Eslovenos asesinados”**.

Prepararon el acto las entidades culturales: el conjunto teatral “Narte Velikonja”, el “Teatro de inmigrantes eslovenos”, el coro “Gallus” y el círculo literario “France Balantić”.

SPOMNILI SMO SE JIH...

Slovenska protikomunistična skupnost v Buenos Airesu, predstavljena v Društvu Slovencev, se je v nedeljo 12. junija, spominjala vseh slovenskih žrtev druge svetovne vojne, ki so izgubili svoja življenja pod nasiljem treh okupatorjev in ki so bili pobiti, poklani in mučeni od komunistov v od njih sproženi revoluciji.

Dopoldne ob desetih je bila za vse te mučence — njihovo število gre v deset in deset tisoče — sv. maša v Salezijanski kapeli na Belgrano. Slovenski verniki so jo napolnili do zadnjega kotička. Z molitvijo so se spominjali svojih dragih rajnih in prosili za njihov dušni mir.

Popoldne ob petih se je slov. protikomunistična družina zbrala v veliki dvorani San Jose na C. Azcuénaga ter je počastila spomin vseh tistih Slovencev, ki so med vojno trpeli in umirali daleč od svoje domovine po raznih taboriščih Dachau, Buchenwald, Rawensbrueck, Mauthausen, Goras, Renicci, Monigo, Chiesa Nueva in na Rabu, padali kot talci, vseh pobitih legionarjev, domobrancev in četnikov, vseh junakov Turjaka, Grčaric, Jelendola, **predvsem pa 12.000 domobrancev, ki so bili vrnjeni iz Vetrinja in so bili skoro vsi zverinsko pobiti v Kočevskem Rogu, v Škofji Loki in na Teharjih in končno vseh ostalih naših mož in fantov, ki so padli kot žrtve komunističnega nasilja**

po končani vojni in padajo še vedno naprej.

Vsem tem velikim slovenskim žrtvam na čast je bila žalna prireditev, ki jo je začel s spominskim nagovorom predsednik Društva Slovencev, zaključila jo je pa veličastna alegorija o nadnaravnem povišanju mrtvih junakov. Sodelovali so člani protikom. kulturnih društev: Igralske družine Narte Velikonja, Slov. izseljenskega odra, Pevskega zbora Gallus in Pisatelj-ske družine France Balantić.

“ČRNA MAŠA” V PRIREDBI IN VPRIZORITVI IDNAVE. Zadnji prizor: Aleluja! Poveljano vstajenje pobitih

SKRB ZA ROJAKE

Kakega četrť leta bo že, odkar smo na tem mestu opozorili na nove naloge, ki nas čakajo v novem svetu: skrb za rojake, ki zai-deje v stisko in bedo. To skrb mora organizirati slovenska skupnost in ne sme ostati v nas izražena samo v besedi, marveč mora dobiti kri in meso z dejanji nas vseh.

Ni pa dovolj, da bi samo lajšali nastalo bedo. Kot slovenska skupnost moramo tudi skrbeti, da bedo med rojaki preprečujemo. Na več načinov bomo morali to delati. Vsekakor pa bo morala slovenska skupnost, ki je vidno izražena v “Društvu Slovencev” prevzeti organizacijo te velike naloge, ki pa mora biti gospodarsko podprta.

Gospodarska sila vsakega izmed nas je majhna. Gospodarsko povezani pa lahko veliko storimo in

VOLITVE V TRSTU

V nedeljo dne 12. junija so bile v Trstu volitve. Volili so mestni svet, ki bo štel 60 odbornikov. Za volitve je bilo vloženih 12 kandidatnih list in sicer jih je bilo šest za priključitev Trsta k Italiji, tri so bile liste tistih, ki so zato, da bi ostal Trst samostojen, dalje je bila lista slovenskih antikomunistov, dalje lista komunistov in lista titovcev, ki so se pa zvezali z delom Italijanov. Po dosedaj znanih izidih so prejele: italijanska krščanska demokratska stranka 48.464 glasov, desničarski socialisti 7.892, fašisti 7.496, republikanci 6.754, monarhisti 6.081, liberalci 2.326 glasov. Stalinovi komunisti so dobili 24.408, neodvisni 8.166, tržaški blok 3.526, Titovi komunisti 2.462 in slovenska antikomunistična lista 1.846 glasov, tržaški republikanci pa 7.665 glasov.

Po teh prvih podatkih bodo skupine, ki se izrekajo za priključitev Trsta Italiji imele v občinskem svetu 40 odborniških mest; na listo slovenskih antikomunistov pripade eno odborniško mesto.

mного pomenimo. Taka organizirana gospodarska skupnost bo vsakomur izmed nas v največjo oporo, da mu v tem svetovnem vrvežu ne bo zlomilo hrbtenice.

Prvi korak k temu bodi ustanovitev nekake samopomoči, katero bi morali mi vsi vzajemno gospodarsko vzdrževati, da bi od nje, kdor bi zašel v stisko, imel pravi-co terjati pomoč.

Kakor povedano, je vsa slovenska skupnost pri tem prizadeta. Zato mora sedaj vsa ta skupnost storiti svojo dolžnost. Pobudo za to pa mora dati naša skupna organizacija, ki jo predstavlja Društvo Slovencev.

Le gospodarska skupnost nas vseh bo uspešno zmogla to veliko socialno delo za naše ljudi. Vsakršni postranski poskusi bi uresničenje te zamisli samo slabili. Še slabše bi pa ravnal tisti, kdor bi za to veliko socialno dolžnost ostal gluhi!

Upanje na izgubo

Ameriški veleposlanik v Beogradu Cavendish-Cannon je prišel v Pariz na posvet z državnim tajnikom Achesonom. Poročila menijo, da je prišel povedat, kako daleč je Titova Jugoslavija godna za trgovinom z zahodom.

Od drugod pa poročajo, da so v Albaniji ustrelili bivšega podpredsednika komunistične vlade in voditelja albanskih komunistov (poleg Hodže) Xoxo. Obsodili so ga na smrt, ker da je prav tak izdajalec, kakor Tito. V Sofiji so izključili iz komunistične stranke Trájščo Kostova, bivšega podpredsednika komunistične vlade in poleg Dimitrova najuglednejšega bolgarskega komunista. Taka izključitev je navadno uvod v proces s smrtno obsodbo in likvidacijo.

V zahodni Poljski pa se je sešla kominforma, da sklene, kaj storiti s Titom. Sovjeti na Balkanu in drugod čistijo komunistične vrste, kajti vsekakor hočejo ostati gospodarji nad vso tisto Evropo, ki jo že imajo pod peto. Edino v Titovi Jugoslaviji dopuščajo, da zahodni zavezniki poskušajo tekmovati z njimi. Toda kakšna bo zaključna poteza? Učinek zahodne gospodarske pomoči Titu bi se mogel čutiti šele čez pol leta ali čez eno leto; ukrep kominforma pa bo tak, kakor je vsak ukrep komunističnih diktatorjev. V Albaniji in Bolgariji sovjeti hudo čistijo; isto na Madžarskem in v Romuniji. Težko je misliti, da bi se za Jugoslavijo manj zanimali ko za Albanijo. Zato je za Titovo Jugoslavijo pri so-vjetih najbrž predviden tak račun, da bo zahodnim zaveznikom brez koristi, ako dajejo nanj predujme že sedaj ali pa skozi vse leto; v vseh slučajih dajejo na izgubo.

Ničesar niso uredili – septembra pa bodo nadaljevali

V Parizu bodo štirje zunanji ministri končali posvete, kakor je to hotel ameriški državni tajnik Acheson in sicer koncem tega tedna. Dva tedna je Višinski delal tako, kakor pred njim Molotov in šele v zadnjem delu konference je hotel presenetiti svet z novimi predlogi. Toda ostali trije njegovi tovariši so jih odklonili kot navadno propagando in šele sedaj hiti Višinski, da uredi glavne zadeve, ki Sovjetsko zvezo najbolj more: sovjeti so tisti, ki morajo sedaj priznati, da jih blokada Berlina in vzhodne Nemčije bolj boli ko drugo in tako morajo sedaj hiteti, da bi v zadnjem delu konference uredili način trgovine med vzhodom in zahodom Nemčije. Tako se tudi tokrat ponavlja dokaz, da je možno sovjete prisiliti do tega, da se odločijo za umik in popuščanje. — Ko bodo končani razgovori o tem trgovinskem dogovoru glede Nemčije, se napoveduje še posvet o pogodbi z Avstrijo. In listi tokrat prvič pravijo, da mislijo sovjeti nehati s podporo, ki jo Titovi vladi izkazujejo v vprašanju jugoslovanskih zahtev v južnem delu Koroške. Tudi reparacij ne marajo sovjeti več priznati Titu, samo oni bi tedaj od Avstrije prejeli reparacije.

V eni izmed zadnjih števil ameriškega tednika "Saturday Evening Post" sta J. in S. Alsop popisala, kako posluje "Državni varnostni svet" v Združenih državah. To je posebna ustanova, ki sestoji iz nekaterih najvišjih osebnosti ameriške državne uprave in ki ima nalogo, da določa smernice ameriške zunanje politike. Svetu navadno predseduje zunanji minister, včasih pa celo predsednik Truman sam. Kadar se pojavi kakšno važno vprašanje, zbere "Državni varnostni svet" najprej podatke in mnenja različnih ministrstev, predvsem zunanjega in vojaških, nato razpravlja o vprašanju na skupni seji članov in odredi smernice, po katerih naj se v danem primeru ravna ameriška vlada. Te smernice postanejo končnoveljavne, ko jih podpiše predsednik Truman.

Namen obeh piscev tega zanimivega članka je bil prikazati čitateljem poslovanje "Državnega varnostnega sveta". Za boljše razumevanje pa sta navedla primer, ki je slučajno za nas izredno pomemben: kako je prišlo do tega, da so lani 21. marca Združene države, Velika Britanija in Francija sklenile vrniti Trst Italiji.

Pisca pravita, da je ameriška obveščevalna služba v prvih dneh 1948 predložila predsedniku Trumanu strogo tajno in izredno važno poročilo. Ta služba je iz popolnoma zanesljivega vira izvedela, da je italijanski komunistični voditelj Palmiro Togliatti sprejel od svojih sovjetskih gospodarjev ponudbo življenjske važnosti. Togliattiju je bilo rečeno, da bo sovjetska vlada en teden pred italijanskimi volitvami, ki so bile razglašene za 18. april, uradno izjavila, da hoče dati Trst Italiji.

Politična situacija v Italiji je bila tedaj še nejasna. Nihče ni vedel, kdo bo pri volitvah zmagal. Ta sovjetska podkupnina je imela namen pomagati Togliattiju, da s svojimi komunisti pride v Italiji na oblast in s tem omogoči vdor komunizma v Zahodno Evropo. To bi pomenilo ogromen poraz Zdru-

žave kominforma sose te dni šle na novo konferenco in sicer pravijo, da se je posvet vršil v Vroclavu (Breslau) v zahodnem delu Poljske. Na tem zasedanju mislijo predvsem sklepati o novih ukrepih proti Titu. — Kot označitev tega, kako mislijo ti Stalinovi komunisti o Titu in njegovih komunistih, naj velja proces, ki se je te dni vršil v Tirani v Albaniji proti bivšemu podpredsedniku albanske vlade, ki je bil še pred pol leta glavni tajnik albanske komunistične stranke. Albansko sodišče je v obtožbi navajalo, da je postal Xoxa izdajalec, ker je simpatiziral s Titom. Zato so ga obsodili na smrt in tudi čez nekaj dni ustrelili. — Zdravstveno stanje bolgarskega vodilnega komuniste Dimitrova pa se je spet poslabšalo in sicer je njegovo stanje skoraj da brezupno; boleha za kroničnim zastrupljenjem z alkoholom.

Muslimanski svet pa se pripravlja, da se poveže v nov politični blok in sicer bo zajel muslimanske države, ki so najbližje sovjetski meji. Kralj Transjordanije Abdulah odpotuje tedni v Teheran, kjer bo podpisal novo zavezniško pogodbo. V tej zavezi bodo Turčija, Irak, Transjordanija, Iran, Pakistan in Af-

TRAŽAŠKA ODLOČITEV

ženih držav in njihovih zaveznikov.

Še preden je postala znana sovjetska ponudba Togliattiju, so strokovnjaki za italijanska vprašanja v ameriškem zunanjem ministrstvu predložili, naj bi Združene države, Velika Britanija in Francija skupno sklenile dati Trst Italiji, vprav zaradi tedanje politične situacije v južni Evropi. Stvar pa ni bila tako lahka, ker so bila poleg zunanjepolitičnih posredni tudi vojaška vprašanja. "Državni varnostni svet" je v osmih dnevih sklenil ameriški odgovor na sovjetsko ponudbo Togliattiju. Delal je pa tako — le:

Najprej je zunanje ministrstvo napisalo svoje stališče, v katerem je s političnega vidika priporočilo vrnitev Trsta Italiji. Nato so bili zaslišani strokovnjaki vojske, mornarice in zrakoplovstva, ki so izjavili, da bi komunistična Italija pomenila za zahodni svet strateško katastrofo in ukrepi, ki bi lahko odvrnili to katastrofo, morajo zmagati nad vsemi drugimi pomisli.

Poročilo so dobili nato v roke štirje svetovalci "Državnega varnostnega sveta", ki imajo nalogo vsako vprašanje najprej preučiti in nato poslati na skupno sejo članov sveta. Ti štirje svetovalci so: zastopnik zunanjega ministrstva, general suhozemne vojske, general letalstva in admiral. S poročilom so bili soglasni in njihovo mnenje je bilo, da je v tržaškem vprašanju sovjete potrebno prehiteti.

Enajstega marca 1948 ob poltretih popoldne se je sestal "Državni varnostni svet" na zasedanje v vladni dvorani Bele hiše, palače predsednika Združenih držav. Predsedoval je zunanji minister George Marshall, prisostvovali so obrambni minister, državni tajnik za vojsko, mornarico in letalstvo, predsednik državnega odbora za nadzorstvo nad surovinami,

ganistan.

Italija postaja v teh tednih silno zanimiva zaradi tega, ker so v severni Italiji odkrili ogromna ležišča petrolejskih polj. Ker leže plasti silno globoko, bi bilo treba ogromnih kapitalov za črpalne naprave. Tega denarja pa Italija nima, vendar pa so v italijanski ustavi določbe, ki omejujejo uporabo domačih naravnih bogastev tujemu kapitalu. Tudi v Tunisu so odkrili enako močna ležišča, toda tam bo ameriški kapital lažje dosegel koncesije. Listi pišejo, da so ležišča v Italiji tako bogata, da bodo v Evropi nadomestila romunske in poljske ter avstrijske vrelce, ki so prešli pod sovjetsko oblast. Z vrelci v Tunisu pa je premoč v ogromni meri prešla na stran držav Atlantske pogodbe.

Anglijo zajema sedaj pred začetkom volilne dobe (drugo leto so v Angliji volitve za parlament) nov val stavkovnega gibanja. Delavstvo skuša sedaj pred volitvami doseči tisto, kar bodo volilni kandidati najbrž obljubljali med volilno agitacijo; vlada pa se trudi zavreti te stavke, ker so te stavke voda na mlin konservativne propagande, ki pravi, da nikdar v Angliji ni bilo toliko gospodarske zmede in tako nizkega

(Nadaljevanje na 3. strani)

načelnik obveščevalne službe, šef predsednikovega glavnega stana in tajnik sveta.

General Marshall je najprej zastopal mišljenje, da se Združene države v tržaškem vprašanju ne smeju spustiti na raven Sovjetske zveze. Vedel je da sta tedaj Sovjetska zveza in Titova Jugoslavija onemogočili poslovanje Svobodnega tržaškega ozemlja. Končno je pristal na mnenje vseh ostalih članov sveta, ki so trdili, da morajo Združene države v tržaškem vprašanju Sovjetsko zvezo prehiteti.

Naslednjega dne je predsednik Truman podpisal sklep sveta in s tem je bila dokončno odločena tedanja ameriška politika v pogledu Trsta. Eno uro pozneje so ameriška veleposlaništva v Londonu, Parizu in Rimu dobila navodila. Angličani in Francozi so na načrt kmalu pristali in dvajsetega marca 1948 je po konferenci z grofom Sforzo francoski zunanji minister Georges Bidault objavil turinškim Italijanom novico o novi zavezniški politiki. Sovjetski načrt je bil prekrizan in pri italijanskih volitvah komunisti niso zmagali.

Iz tega poročila vidimo, kako velike države vodijo svojo politiko. Vidimo tudi, na kakšnih mestih in s kakšnimi argumenti krojijo našo usodo. Teh stvari niso nikoli vedeli in doumeli naši ubogi in zapeljani ljudje na Primorskem, ki so jih komunisti gonili kot ovce v Trst na demonstracije — Italijanom. Niso razumeli, da sami sebi grob kopljejo in so mislili, da bo usoda Trsta zavisela od čim večjega števila rdečih zvezd in drugih komunističnih znakov, s katerimi je bilo mesto preplavljeno.

Danes pa že slepci vidijo, da so komunisti vzrok naše narodne nesreče, ker so nasilno spravili naš narod v rdeči tabor, kateremu je nasproten ves kulturni svet. Le-ti so s svojim delovanjem povzročili takšne odločitve zahodnih velesil, kakršno smo videli popisano v tem poročilu.

ARGENTINA

Pogodba z Anglijo, ki bo urejala izmenjavo blaga med Argentino in Anglijo za dobo pet let, bo v prihodnjih dneh podpisana. V vladnih krogih izjavljajo, da dosedaj še ni prišel noben protest iz Washingtona proti predolgi dobi te pogodbe. V Washingtonu namreč izjavljajo, da bi bilo primernejše, da bi nova pogodba trajala samo tri leta.

Ameriški veleposlanik James Bruce je obiskal predsednika republike generala Perona; spremljal ga je opolnomočeni minister Gay Ray, ki je na ameriškem veleposlaništvu vodil trgovski oddelek. Gay Ray odhaja v USA, kjer bo prevzel vodstvo ameriško-argentinske komisije za pospeševanje trgovine med obema državama. Po tej avdienci pri predsedniku republike je bilo objavljeno, da so vsi trije obravnavali trgovinske stike med obema velikima državama; prav tako se je ob tej priliki Gay Ray poslovil od predsednika republike.

"Angel de los Niños" — italijansko majhno dvomotorno letalo, ki je priletelo iz Italije v Argentino kmalu po božiču, se je sedaj pri Costa Rici ponesrečilo in sta oba pilota, argentinska Italijana, bila na mestu mrtva. Njih trupla bodo na vladne stroške s posebnim letalom prepeljali v Buenos Aires. Letalo je služilo propagandi za nabiranje darov za siromašne italijanske otroke, žrtve druge svetovne vojne. — Prva dva pilota sta po opravljeni nalogi v Argentini letalo darovala argentinski vladi.

Ostri ukrepi predpisujejo, kako bodo oblasti izvajale nadzorstvo nad trgovanjem s tujimi valutami. Prav tako je poseben ukrep prepovedal bančnim uradnikom trgovanje na borzah.

Dan zastave bodo 20. junija slavili po vsej Argentini. Po šolah bodo tradicionalne proslave, vsi novopoklicani vojaški obvezniki bodo pa ta dan prisegli.

V buenosaireškem pristanišču se je mudila teden dni brazilska vojna šolska ladja "Almirante Saldanha". Njeni posadki na čast so argentinske pomorske vojaške oblasti pripravile več slavnosti, v torek dopoldne pa sta brazilsko vojno ladjo obiskala tudi predsednik republike general Juan D. Peron z gospo soprogo.

Letošnjo proizvodnjo sladkorja cenijo na 400.000 ton.

Poslanska zbornica je izključila poslanca za prov. Santa Fe dr. Arayo, ki je nato odpotoval v Uruguay.

Predsednik republike general Peron je podaril papežu Piju XII dragocen kehl za njegovo petdesetletnico mašništva.

V snežnih zametih v Andih se je izgubila argentinska vojaška patrulja. Njenih članov dosedaj še niso našli.

Na argentinsko-čilski meji je ob spomeniku Cristo Redentor pred dnevi dosegel mrz 20 stopinj pod ničlo.

Argentinsko-japonski trgovinski sporazum so podpisali v vladni palači.

Sanitetno nadzorstvo nad prodajo živil v Capitalu so povečali mestni nadzorni organi. Pred dnevi so nekemu prodajalcu zaplenili 6.000 kg. pokvarjenega sira.

Argentinska vlada je zaprosila kongres, naj čim prej odobri zakonska predloga za povišanje kreditov za argentinsko težko industrijo in za tovarne za izdelovanje vojaških potrebščin.

Velika črna maša za pobite Slovence je največja in najmočnejša slovenska pesnitev. Nobena slovenska družina, noben Slovenec ne sme biti brez nje! Stane 15 pesov. Naročite jo lahko na Victor Martínez 50, Buenos Aires.

Novice iz Slovenije

RAJ, KI GA JE KOMUNIZEM OBLJUBLJAL DELAVCEM

Komunisti doma so za izvedbo svojih prevratnih načrtov vedno najbolj iskali zaslombe med delavstvom. Da bi jih še bolj preslepili in pridobili zase, so jim obljubljali uničenje buržoazije, enakopravnost, boljše delovne pogoje, večje plače in vodilne položaje v komunistični državi.

Kratkovidnost zahodnih zaveznikov je komuniste v Jugoslaviji res spravila na oblast. Tako je nastopil čas, ko bi lahko izpolnili svoje obljube. Zgodilo se je pa ravno narobe. Prejšnjo gospodo je zamenjala vodilna komunistična svojat, ki se je z gmajn preselila v salone zaplenjenih vil in se danes vozari okoli z dragimi limuzinami in živi v največjem razkošju in potratu. Na drugi strani

(Nadaljevanje z 2. strani)

življenjskega standarda kakor pa sedaj pod delavsko vlado.

Stavkovno gibanje je zajelo tudi U. S. A., kjer so stopili v stavko rudarji. To je zopet imelo za posledico, da so tovarne začele odpuščati delavstvo v jeklnah. Tudi železniške družbe so v nekaj dneh odpustile nad 30.000 uradnikov in delavcev. Temu vzporedno je prišlo do prvega velikega padca na borzah in v enem tednu so izgube na borzah dosegle višino nad eno milijardo dolarjev. Truman sam je s svojim govorom skušal pomiriti prvo paniko in ponovno povdaril, da se mednarodni komunizem moti, če misli, da se bo križa ameriškega gospodarstva kdaj preobrnila njemu v prid.

narod strada, delavec je pa od prejšnjega svobodnega človeka postal suženj brez pravic. On ima samo dolžnost garati, za to delo je pa zelo slabo plačan in neprimerno slabše izhaja, kakor pred vojno.

To potrjujejo prejemi, ki jih je delavec IV grupe dobil meseca januarja t. l.

Njegova mezda je po učinku (56.15 ur) znašala Din 969.05, po času pa Din 900.— (72. ur, 12 minut in 50 sek.) Kot dodatek (1.75) je prejel Din 224.—.

Tako bi znašali skupni prejemi tega delavca mesečno Din 2.093.05. Sedaj pa pridejo razni odbitki in sicer: Davek Din 70.—, socialno zavarovanje Din 142.32. Znak dobrega stanja gotovo ne more biti znesek Din 1.000.—, ki jih je ta delavec moral vzeti kot predjajem, da je sploh lahko živel. Vseh odbitkov je tako imel Din 1.212.32. Kot rodbinsko doklado je pa dobil 448 dinarjev. Ob koncu meseca je prinesel domov za prehrano svoje družine Din 1.328.74. S tem zneskom pa ob sedanjem pomanjkanju in draginji doma ne more izhajati.

Navedli smo tu samo en primer, ki dovolj zgovorno prikazuje "raj", ki ga je komunizem doma pripravil delavcu.

★

Pri rubežnih komunisti ljudem odvzemajo najprej posteljo, posteljnino, perilo in opravo. Nič jih ne briga, kje bodo ljudje lahko spali. Tudi tak način postopanja pri rubežnih odkriva pravi namen komunistov: iz ljudi napraviti berače, da ne bodo imeli nobene odporne sile več in se bodo prisiljeni morali za-tekati v kolhoze.

Nasilno odzemanje živine. Komunisti v Sloveniji so v zadnjem času znova začeli kmetom nasilno odzemanje živine. Ne vprašajo, ali bodo kmetje mogli obdelati polje, ali bodo imeli otroci mleko, živino je treba oddati za prehrano prebivalstva po mestih. Komur so letos nekaj živine še pustili, so mu pa predpisali obvezno oddajo tako velike količine mesa, da bo morala zadnja krava od hiše.

Komunisti pravijo, da grade novo cesto proti Belgradu razne "prostovoljne" delavske brigade. To je pa samo delno

res, ker večino delavcev tvorijo politični kaznjenci, katere kot navadne sužnje priganjajo k delu razni delomržeži, sedanjim komunističnim janičarjem.

Bivšo kapelo v zavetišču sv. Jožefa so titovci spremenili v dvorano. V njej se zabava šolska mladina iz obrtne šole, na koro pa igra jazz orkester.

Posledice divjega izsekavanja gozdov se kažejo. Ljudje z žalostjo opazujejo, ko se vozijo z vlaki po gozdnih predelih Slovenije, kako povsod gole rebri pričajo o nekdanjem slovenskem narodnem bogastvu.

Zadovoljno in veselo živi slovenska delovna družina v Miramaru

KAJ SEM VIDEL NA MARTINCU!

I.

Firbec je huda sila v človeku, včasih kar nepremagljiva. Lujanško romanje me je dvignilo iz mojega gnezda v Pampi in odšel sem proti Capitalu da bi po poldrugem letu odsotnosti videl, kako se ima jo tam.

Ta Pampa je nekaj izrednega. Naše krmežljave slovenske oči so se včasih že utrudile, ko smo mahali na šmarno goro, pa ravnine kar ni hotelo biti konec. Tu se pa voziš s hitrostjo 100 km na uro cel dan, pa ne vidiš okoli niti krtine, ki bi ga spomnila na gorenjske vršace ali štajerske gorice. Stotine kilometrov mimo nizkega trnjevega grmičevja in bodeče trave: brez ljudi in navidezno brez živali. Mine trnje in zagledaš kultivirano zemljo in pašnike. V daljavi kupček dreves in med njimi skromen "rancho", človeško bivališče, okrog pa kilometre dolge njive in brezmejni pašniki in na njih razkropljene tisočglave črede. Šteješ ovce, krave in bike, pa ne prideš do konca. Vlak je približen k sosedu, kjer se ponovi isto: njiva zelene pšenice, ki se zdi, da nima konca in zopet ovce in krave, ki neumno beže pred brzcom, ki edini zmoti veličastni mir, ki vlada v Pampi. Hombre, še bomo jedli asado in pučero, če nam bo Bog dal zdrava jetra!

Noč se je že nagnila proti jutru, ko smo ropotali preko prvih predmestij tega človeškega morja, ki sem mu pravi Veliki Buenos Aires.

Voznja je končana. Kam sedaj?

Kar na Martinca jo mahnem! pošajna, da bi ne imeli v kakem kotu otepa slame, da preždim na njem do jutra. Kot modra sveto-pisemska devica me je gospodična Marija čakala z lučjo in pripravila primeren kampamento. Ker sem prišel tako pozno - vlak je imel nekaj ur zamude - sem bil v škripcih, kako naj zastavim besedo, da ne bo izgledalo sumljivo, češ, je mrha že obiral eskine od Retira do Kabažita — in od tod zamuda. Ne vem kaj je bilo močnejše, ali moj zagovor, ali njeno poznanje mojih običajev. Pa zares, to noč sem bil izjemoma nedolžen, čeprav je bilo v točilnicah še kar živahno, znak, da cvenka ne manjka.

Zjutraj sem šel k maši, da vidim fajmoštra in pa da priporočim sv. Juliji mojega prijatelja Juleta, ki počiva tam v Kočevskem rogu.

Nato pa spet na Martinca. Vse je bilo že v polnem obratu. Iz kuhinje na koncu hiše so se širile dišave, kakor pri nas doma na Rokovo nedeljo, ko smo imeli žegnanje. Pomolim svojo nosno anteno v sosednjo sobo. Za mizo močno kraljuje za kupi aktov in dopisov sam glavni višji nadzornik "Svobodna Slovenija". Grže štiček! Gotovo piše uvodnik! Pa ga vendar zmotim. Zasmee se tako veselo, kot vedno, če je prejšnji večer eskine obiral. Ga poznam, cajzelca! Nekateri so ob in po takih opravkih turbojni, nekateri romantično navdihnjeni,

nekateri govorniki kot težka mitraljeza, nekateri politiki a la Churchill, nekateri zavzemajo edino pravilna stališča, nekateri dajejo matematično natančne prognoze za bodočnost, nekateri kritizirajo vse, kar je, kar ni in kar bi lahko bilo, nekateri jokajo, naš glavni se pa smeje, smeje!

I, saj se tudi lahko. Biti šef, to je biti pri koritu. Ker sem vaje reči vsaki stvari tako, kakor ji je ime, sem ga resno opozoril, naj zaradi vljudnosti in pa "v izogib pohujšanja" malo kamuflira svoj prešerni smeh češ, saj veš, kaj sodi "javnost". Je že in bo še zahtevala jasrih računov, kam gre do denarji, ki jih dajo časopisni koncerni. Vendar se mi zdi, da gospodu glavnemu manjka ene zelo važne lastnosti, ki je lastna tej vrsti ljudi: manjka mu nezauprosti! Kar mirno se smeje naprej in privleče na dan kartoteko vseh naročnikov. Prebiral sem imena tistih, ki so naročeni in poškillil v predelek, koliko naročnine so že plačali. Glej ga, očeta Jakoba: bolešno ženko in šest ključkov je pripeljal iz Bagnolija sem, ki samo jedo od zore do mraka in zadnje predelane capice trgajo. Dela kot črna živina, da preživi družinico, pa je plačana naročnina za nekaj mesecev naprej. In Tone, njegov ramski tovariš, ki dobro zasluži in je oblečen kot pušelj, ki mu je kino nujna potreba in jo za spremembo mahne v soboto proti večeru protu Luna parku, ri mogel prispevati še nič. Še eno, dve številki bo dobil, potem bo pa treba napraviti na listu križ. Se ne zanima več za skupnost. Nekaj časa bo preteklo, pa bo v svojem duš

nopastirskem seznamu tudi izseljenski duhovnik naredil križ rekoč: ga ri več k maši; in še nekaj časa bo preteklo, pa bo čezenj lahko naredila križ tudi slovenska skupnost, češ, utonil je v morju tujine. Strah me je bilo ob takih primerih, skrb ob misli na tiste, katerih imen v kartoteki nisem našel, pa bi notri morala biti...

Gospod glavni me zmoti v mojih mislih, ko mi pomoli pod nos blagajniško knjigo uprave. Lepo, kot postrojeni domobranci stoje v knjigi številke in ob knjigi pripadajoča potrdila za vsak prejemek in izdatek. Skromne in nizke so te številke: od skromnih začetnih darov, ko so številke pričele prihajati na dan, ne da bi uprava imela enega samega plačujočega naročnika, pa do danes, ko je list poznan širom sveta, koder žive Slovenci. Spoznam se nekoliko na take denarne knjige in lahko rečem, da se vsak pošten človek mora čuditi, kako je mogoče izdajati list v tako skromnih okoliščinah. G. glavni mi je pojasnil skrivnost: samo s pomočjo postovoljnega dela. Zvečer sem imel priliko opazovati ekspedicijo lista. Ni prijetno delo. Precej mladih fantov in mož je. Deklet in žena, ki tedensko žrtvujejo več ur popolnoma brezplačno, da opravijo ta posel čim hitreje in čim vestneje. Takle gre: ob sedmih je prišel list iz tiskarne, ob desetih so list že opremili z znamkami in ovitki in naložili v drugo jutro ob desetih je bil zadnji izvod na pošti. Za približek k sijajnemu gospodarskemu stanju lista je pa tiskarna povišala svoj račun za 35 odstotkov.

Slovinci v Argentini

Buenos Aires, 15. junija.

ŽALNA PRIREDITEV ZA SLOVENSKE ŽRTVE

KALINOVA ČRNA MAŠA ZA POBITE SLOVENCE — NA ODRU

Že na prvi strani poročamo o žalni prireditvi Društva Slovencev v spomin žrtv okupacije in komunistične revolucije, ki so jo izvajala kulturna društva "Gallus", "Velikonja", "Balantič" in Slov. izseljenski oder. Predsednik Društva Slovencev Miloš Stare je v lapidarnih besedah priklical v spomin nesrečo, ki se je zgrnila nad naš narod leta 1941, katero so potem še povečali komunisti s svojo revolucijo in povdaril pomen vseh njenih žrtv, katerim vsem je bilo izhodišče boja za resnično svobodo naroda v geslu: **Mati, Domovina, Bog.**

"Gallus" je zapel najbolj znane slov. vojaške žalostinke "Oj ta vojaški boben", "Gozdič je že zelen", "Oj Doberdob", kot uvod v dramski prizor pa Gallusov "Ecce quomodo moritur". Izseljenski oder je recital s svojimi člani Kunčičevo in Igorjevo pesem ter Andrejevo prozo "Pismo iz domovine, ki je literarno obdelano resnično pismo o tem, kakšno je danes tam teharsko morišče (bral J. Špeh).

Glavni del sporeda pa je bila odrska vpriporitev Kalinove Črne maše, ki je ta dan za ta spomin tudi knjižno izšla. Režiser Petrič (IDNAVE) — se je v zunanjih likih naslonil na to knjižno izdajo. Akad. slikarici Bari Remec je dal napraviti petmetrsko visoko cerkveno okno na osnovi Mirtičevih lesorezov, kar je napravilo monumentalni vtis; vsi lektorji so nastopili z novo knjigo v roki: mrtveci so se nagomilali v sredo nalik lesorezu v knjigi in vstali so poveljani s palmami v rokah. Tekst je bil ves iz knjige, ki ga je pa Petrič priredil, da so prišli vsi deli do veljave, v povzgojanje pa je po močni domisljici postavil — ne več svečenika — temveč slovensko mater, ki posvečuje Bogu mrtve sinove, kosti v culi. To je bil tudi višek. Toda to, česar ni v knjigi in je predstavljalo glavni odrski element pri vpriporitvi pa je režiserjeva iznajdba dveh zborov, moškega in ženskega. Tako je iz nakazano dramske pesnitve ustvaril pravi grški misterij, ki ga je vpeljal z nesmrtnim Gallusovim "Glejte, kako umira..." ter je ves potek povezal z melodijo Verdijevega Requiema. To pot se mu je tudi ta glasbena spremljava precej posrečila, kajti vporabil jo je samo za vezanje prizorov, zaradi česar ni trpel tekst. Tako je Petrič odsko — bi lahko rekli — harmoniziral Kalinov tekst z dramsko razgibanimi prizori (nastop partizana, pogreb ob materi, berilo) ter s koreografskimi kretnjami ženskega zbora zlasti ob Vetrinjskem psalmu in Aleluji. Z vsemi temi elementi (scenerijo, ko je iz vse dvorane napravil cerkev z oknom spredaj in korom zadaj, lučmi, recitacijami, dejanji, glasbo in koreografijo) je Petrič ustvaril odsko dejanje, ki ga IDNAVE lahko vpiše v umetniški uspeh.

Pesnitev sama pa je s tem dobila potrdilo, da je v nji ogromno dramskega gradiva, da je neizčrpna za odrske ustvaritve in kar kliče po uglasbitvi kot oratorij.

Prihod novih Slovencev. V četrtek 9. junija je prispela iz Bourdeaux ladja Formosa. Z njo je prispel sem s svojo družino Matija, Karba, biv. lastnik kavarne na Taboru in najemnik Unionske restavracije v Ljubljani ter Korone Anton, biv. natakari v Unionu.

TELOVSKA PROCESIJA ZA SLOVENCE, bo v nedeljo 19. junija po dvorišču Salezijanskega kolegija na Calle Belgrano. Ob desetih bo tiha sv. maša brez pridige, takoj nato pa procesija. Vrstni red pri procesiji je isti, kakor je bil za vstajensko procesijo. Pridite v čim večjem številu!

Maša zadušnica za pok. Pavlo Škrjančev bo v ponedeljek 20. junija od devetih dopoldne v župni cerkvi v San Martinu. Vsi prijatelji in znanci, zlasti pa sošolci pokojnice vabljeni!

G. Hladnik Janez sporoča, da sta slovensko-španskega slovarja natisnjeni že dve tretjini. Tako bo slovar skoro gotovo izšel v sredini meseca julija.

OSEBNE NOVICE

† Uršula Senica. V 79. letu starosti se je 2. junija preselila v večno domovino Uršula Senica iz Ižakovec v Prekmurju. V Argentini zapušča tri sinove in eno hčer, ki so marsikateremu novodošlemu Slovincu pomagali do strehe ob prihodu v Argentino. Blaga gospa naj počiva v miru, preostlim sinovom in hčeri pa naše iskreno sožalje!

Poroka. V nedeljo, 12. junija sta se poročila v Ramos Mejia g. Leo Habat in gdč. Kristina Javoršek. Čestitamo.

Avellaneda, 14. junija.

Svobodno Slovenijo berejo vsi novonaseljeni Slovinci in veliko staronaseljenih Slovencev. Zato imajo oglasi v njej vedno uspeh!

Za 13. obletnico slovenske službe božje 12. junija smo po daljšem času spet slišali peto sv. mašo. Pel je pojačani pevski zbor. V nedeljo 19. junija pa bo popoldanski del avellanedskega žegnjenja, ki ima tudi svoje zunanje dopolnilo v družabni čajanki.

Cordoba, 12. junija.

Za Binkošti smo imeli spet slovensko mašo. Udeležba je narastla za 5 oseb, ki so iz vest starih Slovencev.

Miramar, 5. junija.

Za binkoštno nedeljo je imela slovenska kolonija v svoji sredi slovenskega duhovnika, da je lahko opravila velikonočno dolžnost. Duhovnik je obiskal vse družine in posameznike, ki delajo na

DRUŠTVENI VESTNIK

Goriški rojaki doma iz Gornjega Polja, občina Anhovo so vljudno naprošeni, naj se zaglasijo v pisarni Društva Slovencev, Víctor Martínez 50, kjer bodo mogli dati pojasnila v neki nujni in važni zadevi.

Mladoletnika Kušcar Franc in Lavrenčič Karel, naj se takoj zlasita v pisarni Društva Slovencev, Víctor Martínez 50. Prav tako je naprošen vsak, ki ve za naslov enega ali obeh imenovanih, da naslov sporoči društveni pisarni.

Špitalčani, ki imajo še kakšne knjige iz taboriščne slovenske knjižnice, bodisi da so si jih izposodili, ali pa so jih dobili v hrambo, so naprošeni, da knjige prinesejo v društveno pisarno Víctor Martínez 50, kjer se ureja društvena knjižnica.

Društvo Slovencev prosi vse slovenske rojake, ki imajo leposlovne slovenske knjige, pa jih ne potrebujejo, da iste podarijo društvu za društveno knjižnico. Knjige lahko vsak dan oddajo v društveni pisarni.

Društvo Slovencev opozarja vse slovenske rojake, da ima večkrat na razpolago ponudbe za različne službe. Kdor je brezposeln ali pa želi menjati službo, naj se zgleda v društveni pisarni. Prav tako pa prosi društvo rojake, ki za službe vedo, da jih prijavijo v društveni pisarni. Odslej bomo proste službe objavljali v listu.

stavbah novega letovišča Mar del Sur in se kar dobro počutijo. Stanovanja imajo udobna v novih hišah, ki so jih sami gradili in jih jim družba daje v najem. Zrak je odličen. Vročina in komarji jih ne nadlegujejo. Zaslužek je kar dober, prilik za zapravljanje pa je malo. Samski fantje so na stanovanju in hrani pri slov. družinah. V nedeljo se je kar cela kolonija odpeljala v "žeh-to" v 8 km oddaljeno cerkev, da so tako Bogu dali, kar je božjega. To pot narede vedno; le če je cesta tako blatna, da ji nobeno vozilo ni kos, ostanejo neradi doma. Slovence imajo radi podjetniki kot zmožne in solidne delavce. sosedje kot dobre tovariše in cerkvena oblast kot skoro edine ljudi, ki redno prihajajo v cerkev.

Manjša skupina dela v Miramaru. Vsi stanujejo skupaj v eni hiši. Druga skupina dela pri gradbi državnih hotelov v Chapadmalalu. Stanujejo v lesenih hišicah, urejajo parke, sade drevesa itd. Ti so ob glavni cesti in lahko narede skok v bližnjo Mar del Plata, kjer kaplanuje že nekaj mesecev slovenski duhovnik g. Koman.

PISMO IZ CORDOBE

Cordoba, 5. junija.

Kar se zaslužka tiče, smo že v številki od 17. marca t. l. omenili, da so plače na splošno nižje kakor v Buenos Airesu. Vendar se sčasoma človek lahko zrine v službe, ki so zelo dobro plačane. V prvem trenutku se da dobiti začasno mesto s plačo okrog 300 pesov, ki se pa kmalu zviša, ali se pa poišče drugo boljše mesto. Ženske plače so nižje od moških. Strokovnjak v letalski stroki prejme v tukajšnji tovarni do tisoč pa tudi nad tisoč pezov plače, po kvaliteti; navadni delavec pa od 400—600 pezov.

Zelo mnogo pa zavisi od spretnosti posameznika. So n. pr. slučaj, ko dobi naš človek poleg redne plače, ki je za gotovo kategorijo za vse enaka, še redno mesečno doklado za pridnost in znanje, ki je ostali delavci ne prejmejo.

Tudi trgovina in zasebna obrt sta zelo cvetoči. Temu sta se zaenkrat posvetila samo dva novonaseljenca, vendar je podana možnost, da se že z razmeroma majhnim kapitalom ustvari lastno podjetje. Kar se profesionistov tiče, je situacija ista kot povsod drugje.

Za šolstvo je v Cordobi močno poskrbljeno, saj ima mesto najstarejšo (in pravijo, tudi najboljšo) univerzo v Argentini z vsemi fakultetami in s pri-

bližno 8 tisoč slušatelji. To število daje mestu značaj študentskega mesta in je močna postavka v krajevni gospodarski bilanci. V kratkem bodo začeli graditi univerzitetno mesto po vzorcu velikih evropskih mest. Poleg univerze ima mesto še konservatorij in močno razvito strokovno šolstvo.

Tistim pa, ki želijo priti sem, sporočamo, naj žrtvujejo nekaj malega na času in na denarju, in naj pridejo osebno sem. S tem bodo prikrajšali sebi evetualna razočaranja, nam pa nepotrebne korake. V najslabšem primeru si bodo privoščili lahko kratek oddih v tem turističnem kraju Argentine, in s tem gotovo ne bodo prav nič na izgubi.

Dr. J. J.

Svobodna Slovenija

izhaja kot tednik vsak četrtek

Uredništvo in uprava je na

VICTOR MARTINEZ 50, Buenos Aires

NAROČNINA:

pri plačilu naročnine za celo leto 25 pesov. Pri plačevanju naročnine v obrokih pa za pol leta 15 pesov, za četrt leta 8 pesov. — Posamezna številka 0.70 pesa.

Za ostale države Latinske Amerike: navadna 30 pesov, letalska 40 pesov.

U. S. A.: navadna 6 dolarjev, letalska 8 dolarjev.

Kanada: navadna 7 dolarjev, letalska 9 dolarjev.

HMELJARJI-SAVINJČANI

in drugi, ki bi hoteli delati v hmelj-

nikih, naj se čimprej javijo na

DIRECCION DE CULTIVOS

Primera Malteria Argentina S. A.

Brasil 731, 2do, Capital.

Pogoji so dobri: stanovanje, hrana in plača. Hmeljniki so oddaljeni 40 km od Mar del Plata.

Iz tehničnih vzrokov se bom preselil

v novo delavnico na Calle Luis Pasteur 851, Virreyes, F. C. N. G. B.

Mitre, šele po 1. juliju.

JANKO ARNŠEK

krojaški mojster.

HRVATSKA DRUŽINA

5 odraslih članov — želi Slovenko za

hišno pomočnico. Plača dobra. Javiti

se: Jugovic, Bacacay 4271, Telefon

67-7077, Capital.

Iz slovenske domovine v Božjo je vstopila naša

M A M I C A

gospa Helena Jeločnik roj. Majce

"Mi pa se moramo hvaliti s križem našega Gospoda Jezusa Krstusa; v Njem je naše odrešenje, življenje in vstajenje! (Gal. 6, 14).

Sveta maša zadušnica se bo darovala ob osmini v ponedeljek 20. junija 1949. ob desetih dopoldne v župni cerkvi sv. Julije (calle Juan B. Alberdi 1195).

Niko z Marijo, Avgust, Janez in sorodniki.

Ljubljana - Buenos Aires - Rim - New York - Unterjettingen.

"CASA BOYU"

OLAZABAL 2336 (pol kvadre od ogla Cabildo 2300)

Obveščamo naše slovenske stranke, da imamo trenutno na prodaj nekaj komadov zapestnih ur raznih odličnih švicarskih znamk po zelo ugodni ceni. Kupujemo briljante in star nakit po visokih cenah. Vsa popravila ur in zlatnine najvestneje in točno izvršena.

Ob sobotah popoldne se slovenske stranke lahko zglase v našem stanovanju, ki je v isti hiši Olazabal 2338, prvo nadstropje štev. 5